

УДК 316.7

Поняття кордонів феномена приватності

Ю.Д. АНДРІЄВСЬКА

Інститут соціології Національної академії наук України, м.Київ, Україна,
E-mail: jtamarisk@gmail.com

Авторське резюме

У представленій автором статті розглядається поняття кордону як лінії, що проходить між феноменами приватності та публічності. Під публічним мається на увазі те, що завжди присутнє та доступне зору, циркулює без обмежень у соціальному дискурсі, є сферою зіткнення думок, масової комунікації та політичної активності, включає певне розмаїття людей і не обмежується колом родичів та близьких знайомих. Приватне, в свою чергу, застосовується для вираження права людини на автономію в особистому житті, права на захист втручання сторонніх осіб. Це життєвий простір особистості, який вона структурує і заповнює власними формами та проявами життєдіяльності, орієнтуючись на власні інтереси та потреби. Це поняття тісно пов'язане з приватним володінням, господарюванням, індивідуальними чи груповими відносинами, із самореалізацією та саморозвитком, особистими інтересами. Поняття кордону, яке проходить між приватним та публічним, вказує на лінію, що позначає різницю в стосунках елементів однієї сфери між собою та елементів цієї сфери з іншою. В статті аналізуються різні види кордонів приватного та публічного. Виділяються матеріальні та символічні кордони. Під матеріальними кордонами розуміють такі, які доступні сенсорному сприйняттю та існують фізично для охорони приватного простору – огорожі, стіни, штори, двері. Інший тип кордонів – символічні, що конструюються соціально як межі, що в деяких випадках повторюють матеріальні обмеження, але в більшості ситуацій взаємодії – замінюють їх. Символічні кордони можуть мати всезагальний характер, втілюючись у норми та правила поведінки. Їх недотримання викликає санкції різного характеру з боку інших членів суспільства або відповідних владних органів. Інший тип кордонів приватного – ті, що встановлюються самим суб'єктом. Якщо надособистісні кордони оформилися, бо їх потребувала більшість, то особистісні створюються за волею суб'єктів і можуть перетинатися в ході спільної взаємодії. Ці кордони мають ситуативно змінюваний та договірний характер, виступаючи шляхом для перетину всезагальних меж з метою адаптації норм до комунікативних ситуацій.

Ключові слова: приватність, публічність, кордон, суб'єкт, дистанція, чужинець, матеріальні кордони, символічні кордони, норма.

The privacy phenomenon's limits definition

YU.D. ANDRIEVSKA

Institute of sociology of the National academy of sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
E-mail: jtamarisk@gmail.com

Abstract

The notion of a boundary as a line running between the phenomena of privacy and publicity is presented by the author in this article. Publicity means the things which are always present and accessible for viewing, circulate without any restriction in the social discourse, are a field of conflicting views, mass communication and political activity, include a variety of people and are not limited to the circle of relatives or close friends. On the other hand, private is used to express human rights to personal autonomy, the rights to protection against unauthorized interference. This is a personal living space, which is structured by the individual and filled in with their own forms and manifestations of life, depending on their own interests and needs. This notion is closely related to private ownership, management, individual or group relations, self-realization, self-development, and personal interests. The notion of boundary running between the private and the public points out to the line, which shows the difference in the relations between the elements in one field and the elements in this and other field. Different types of boundaries between the private and public are analysed in the article. Material and symbolic boundaries are singled out. The material boundaries are those which are acceptable for sensory perception and physically exist to protect the private space – e.g. fences, walls, curtains, or doors. Another type of boundaries is symbolic. They are socially constructed as the borders, which in some cases duplicate the material limits. However, in most interaction situations they tend to replace them. Symbolic boundaries can be universal, being embodied in the norms and rules of conduct. If they are not followed, it causes different sanctions from the other members of society or the relevant authorities. Yet one more type of private boundaries – those set by the individual. If suprapersonal boundaries are fixed, as they are required by the majority, the personal boundaries are set by the will of the individuals and can be overlapped in the joint interaction. These boundaries can change depending on the situation and are negotiated, being a way of crossing the universal boundaries to adapt the norms to communicative situations.

Keywords: privacy, publicity, boundary, individual, subject, distance, stranger, material boundaries, symbolic boundaries, norm.

© Ю.Д. Андрієвська, 2014

Постановка проблеми. Поняття публічності та приватності висвітлюються в тій чи іншій мірі в різних наукових публікаціях, що розкривають їх особливості, історію становлення, сучасний стан, а особливо – кризи та суперечності (Р. Сенет, Ю. Габермас, З. Бауман). Однак, окрім вищезгаданих тем, є одна, яка практично не розглядається у сфері приватності чи публічності – це розмежування феноменів, визначення кордонів, що їх розділяють. Адже недостатньо підкреслити сутнісну різницю між ними, потрібно окреслити ту лінію, перетинаючи яку суб'єкт потрапляє на іншу територію відкритості-закритості. Для подальшого вивчення та розуміння феномена приватності необхідно встановити умовну лінію відліку, від якої він починається в тих чи інших ситуаціях.

Актуальність теми визначення кордонів приватного полягає в розширенні меж самого феномена та наповнення публічною атрибутикою та темами приватного характеру, з чого виникає потреба в означенні та розумінні власне тієї тонкої лінії, що розмежує реальність у термінах особистісного та колективного, закритого та відкритого. Сутнісною властивістю феномена приватності є закритість від сторонніх, яку остання здатна забезпечувати за наявності певних кордонів, що захищають від втручання. У світлі вивчення приватного як явища, що набуває все більшої цінності в умовах масового суспільства, зміцнення позицій віртуальної активності та пов'язаних з нею загроз зазіхання на приватну інформацію, розширення засобів комерційного використання особистісної інформації та багатьох інших викликів сучасності, особливо актуалізувалося питання захисту та визначення кордонів приватного. В першу чергу, в контексті правового регулювання і не в останню – соціологічного осмислення.

В соціології поняття кордонів розглядається достатньо широко у працях представників Чиказької школи в контексті розгляду простору міста, у теоріях, що торкаються соціальної стратифікації, структур, інституалізації, феноменології та багатьох інших. Починаючи з філософії, яка визначала кордони того, що можна пізнати, і того, що недоступне пізнанню, та до сучасних соціологічних концепцій постмодерністської традиції ми всюди зустрічаємо поняття кордонів.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання кордонів розглядають у своїх працях Г. Зіммель, Е. Берджес, Р. Парк, П. Бергер та Т. Лукман, Е. Гофман, Е. Богардус, Л. Вірт, Е. Гіденс, О.Філіппов та інші, а найближче до вивчення предмета нашого дослідження – кордону приватного – підходять А. Етціоні та автор психологічної концепції комунікативної дистанції Е. Хол. Основи розробки теми кордонів були закладені також у власних статтях автора: «Приватність як складова соціальної реальності – сутність, функції та генеза» [1], «Інтимність

як властивість соціокультурного феномена приватності» [2], «Континуум приватність-публічність: взаємодія та протистояння» [3].

Мета дослідження – здійснення первинної концептуалізації поняття «кордони приватності», визначення різновидів цих кордонів та їх сучасного стану.

Виклад основного матеріалу. Публічне та приватне. Під публічним треба розуміти те, що завжди присутнє та доступне зору, циркулює без обмежень у соціальному дискурсі, є сферою зіткнення думок, масової комунікації та політичної активності, включає певне розмаїття людей і не обмежується колом родичів та близьких знайомих [5]. Поняття публічності охоплює те, що характеризується відкритістю та гласністю, що вільно обговорюється та розглядається громадськістю. Публічна сфера, на відміну від приватної, належить усім, не перебуваючи в особистій власності когось конкретного, як, наприклад, приватна власність. Це простір, що є відкритим для всіх та об'єднує всіх, в той час як ключовими характеристиками приватності виступають інтимність з акцентом на індивідуальності та прихованості від сторонніх [4].

Приватне застосовується для вираження права людини на автономію в особистому житті, права на захист від свавільного вторгнення сторонніх осіб (інших громадян, державних органів та інститутів). Це життєвий простір особистості, який вона структурує і заповнює власними формами та проявами життєдіяльності, орієнтуючись на власні інтереси та потреби. Це поняття пов'язане з приватним володінням, подарюванням, індивідуальними чи груповими відносинами, із самореалізацією та саморозвитком, особистими інтересами [6].

Приватне життя – це частина соціального та природного світу, яка освоєна людиною настільки, що вона стала її центром та продовжує конструювати особливу, затишну та комфортну сферу свого буття, свій приватний дім.

Поняття кордону приватності. Відома теза про те, що «моя свобода закінчується там, де починається свобода іншого» містить ключову ознаку поняття кордону (межі) – уявної чи матеріальної лінії, за якою починаються або публічність, або чужа приватність. У соціологічній теорії тема кордонів знаходить своє висвітлення у Г. Зіммеля, який, розвиваючи тему простору, торкається кордону, розуміючи під ним лінію, що позначає різницю в стосунках елементів однієї сфери між собою та елементів цієї сфери з іншою. Науковець зазначає, що наявність кордонів загалом неминуча, але будь-яку задану межу можна перетнути або зруйнувати. Але це не зводить нанівець саме поняття кордону, адже кожна дія по руйнації кордону створює новий.

А. Етціоні у своїй праці «Кордони приватності» називає приватність соціальною ліцензією, яка дає можливість звільнитися деякі дії, емоції, бажання, об'єкти з-під контролю публіч-

ного, суспільного та державного [12]. Поряд з підкресленням важливості приватності, науковець зауважує, що вона не є абсолютною цінністю, яку треба підносити понад усе, щоб через неї зневажали інші права, цінності та спільні блага. Тобто Етціоні підкреслює важливість тих кордонів, які звернені, в першу чергу, до публічного та суспільного, і важливості тієї межі, де особисте знецінюється поряд з важливістю спільного.

Звертаючись до розуміння кордону пращурами-слов'янами, в працях етнографа і філолога Н.І.Толстого знаходимо визначення кордону, як просторову межу, що відділяє «своє» від «чужого» (ворота, стіна, поріг, вікно, річка) [8]. Кордонам притаманна замкненість, що спрямована на захист внутрішнього простору. Предмети, що позначали кордон, здавна вважалися недоторканими: так навкруги межових стовпів чи дерев навіть не косили траву, боячись їх зачепити.

Матеріальні та символічні кордони. Кордони можуть бути матеріальними – тобто такими, які перекривають фізичне сприйняття об'єктів, що знаходяться за ними: високий паркан, закриті двері, закрита штора. Подібні межі приватності не мають труднощів для їх соціального розуміння та пояснення. Встановлення цих меж пов'язане, найчастіше, з закріпленням правових норм власності. І ці межі, в більшості випадків і в багатьох культурних традиціях, виконують захисну функцію, виступаючи фізичними бар'єрами, які максимально не допускають (або ускладнюють) проникнення в приватну зону. Крім очевидних та закріплених законами й звичаями причин створення фізичних бар'єрів, матеріальні кордони, що перешкоджають сприйняттю, споруджуються і на основі більш тонко організованих норм: пристойності, сорому та моралі. Закриті двері всередині будинку не обов'язково створюють фізичну перешкоду у вигляді закритого замка. Але, незважаючи на реальну доступність приватності поза подібними умовними кордонами, вони не порушуються членами сім'ї (чи людьми), що живуть в одному будинку з почуття такту і небажання вторгнутися в чийсь особистий простір. Варто підкреслити, що матеріальні (фізичні) кордони мають бути підкріплені символічними, тільки в цьому випадку вони будуть виконувати свої функції: адже паркан нічого не значить без захисту права власності.

Соціально сконструйовані кордони приватності можна поділити за принципом їх нормативної закріпленості: надособистісні (всезагальні) та міжособистісні (суб'єктивні, ситуативні).

Надособистісні, всезагальні кордони приватності. Надособистісні, всезагальні кордони приватності закріплюються нормативно і підтримуються за допомогою як формальної, так і неформальної системи регулювання суспільних стосунків. Скажімо, недоторканість приватної власності охороняється законом і, водночас, по-

вага до неї формується і підтримується за допомогою релігії, традицій, моральних настанов.

Норми є статичним проявом регулювання кордонів приватності. Динаміка процесу зміни кордонів приватності-публічності розкривається через багаторівневу структуру суб'єктів, що діють у цих площинах: від мікро- (індивід) до макросуб'єктів (суспільство, держава). Ці суб'єкти, що знаходяться на крайніх точках ієрархізації від більшого до меншого, від подільного до неподільного, мають зустрічний вплив один на одного. Спускаючись від складно організованих одиниць (тобто від суспільства до індивіда) можна прослідкувати, як суб'єкти на вищих сходинках організації визначають та обмежують «ліцензії» на приватність для тих, хто входить до їх складу.

Норми маркування простору як приватного або публічного входять (серед багатьох інших) до внутрішньої системи самоорганізації та стабілізації соціальних систем (організмів), таких як соціальна група, соціальний інститут, держава тощо. Тобто ці суб'єкти з метою підтримання свого стану та внутрішньої рівноваги будуть сприяти дотриманню цих норм. Проте ці суб'єкти є об'єднаннями індивідів та відтворюються лише діями самих індивідів. Це означає, що люди, прагнучи зберегти свій устрій життя, виробляють та використовують різні механізми підтримання та відтворення недоторканості кордонів між приватним та публічним. Ці ж індивіди, в ситуації кризи або змін, сприяють тому, щоб загальна норма, що регламентує вищезгадані кордони, була переглянута та змінена. Але подібна зміна кордонів відбувається повільно і часто з великим запізненням.

Суб'єктні кордони приватності. Інший тип кордонів приватного – той, що встановлюється самим суб'єктом. Якщо надособистісні кордони оформилися, бо їх потребувала більшість, то особистісні створюються за волею суб'єктів та можуть перегинатися в ході спільної взаємодії. Кордони, до яких один індивід може доходити в процесі міжособистісної комунікації, на перших її етапах визначаються загальними нормами поведінки, але в ході розвитку взаємодії та встановлення певного типу комунікації (ділової, публічної, дружньої, інтимної), суб'єкти певними засобами (фізична дистанція, міміка, жести, вербальне оформлення) визначають кордони неперетинання. Мова йде про ситуації безпосереднього спілкування (віртуального або реального), коли один з суб'єктів може виявити бажання порушити власні кордони приватного та посвятити іншого (або інших) у своє особисте життя (тобто зсунути кордони так, що інший (або інші) потрапить у зону особистого цього суб'єкта). При цьому окрім волевиявлення суб'єкта, що зсуває кордони, має бути волевиявлення іншого (або інших), які погоджуються бути прийнятими та перетнути кордон приватного. Тобто, неможливо бути силоміць посвяченим у приватність

іншого. Хоча ми можемо мимоволі стати частиною чийогось приватного життя, побачивши чи почувши щось, не адресоване саме нам.

Важливим завданням є окреслення ситуативних, особистісних кордонів приватного. Коли йдеться про всезагальні кордони, то вони досить чітко закріплені, прийняті більшістю і ясно вказують на що, власне, спрямовані: кордони приватної власності, кордони недоторканності особистості (людини в цілому), кордони інтелектуальної власності тощо. У лаконічній та чіткій формі норм, що регламентують загальні кордони приватності, криється як сила, так і слабкість. Їх сила в тому, що вони вказують на той об'єкт, навколо якого вибудовується «стіна», а слабкість – у тому, що в умовах швидких змін щось обов'язково «випадає» з окресленої ними зони. Що ж стосується кордонів приватного у міжособистісній взаємодії, то їх визначити складніше, оскільки, крім ситуативності та вибірковості учасників, вони розшаровуються на безліч рівнів приватно діючих особистостей. Тобто, якщо індивід посвятив іншого (інших) в особисту інформацію про народження дитини, то це само собою не приводить до посвячення в особисту інформацію про здоров'я, стосунки батьків, житлові умови та інше. В разі всезагальних норм, в більшості ситуацій «допуск» за визначений кордон (наприклад, відвідування житла господаря), означає, що індивід отримує доступ до всього того, що було сховано за обмеженням навколо приватної власності: прибудинкової території, стосунків членів сім'ї, облаштування дому та інше, а норма, що захищала цю приватність, перестає обмежувати допущеного індивіда на час візиту. Важливою властивістю міжособистісних кордонів приватного є здатність перетинати кордони всезагальні, нормативно прописані.

Кордони приватного існують у сприйнятті суб'єктів соціальної дії (якщо не брати до уваги фізично існуючі перешкоди) та мають своє закріплення в нормах, звичаях, культурі та праві. Вони закріплюються як орієнтири для віднесення тих чи інших дій та об'єктів до дихотомічних сфер – приватного та публічного. Ці норми сприяють консолідації суспільства, зменшуючи напруження між його членами через порушення кордонів особистого. Самі по собі ці межі конструюються на основі дискурсивного договору та є обговорюваними [9]. Коли виникає ситуація соціальної взаємодії, в межах якої суб'єкти торкаються приватних об'єктів, тоді, керуючись закріпленими в суспільстві нормами моралі та права, індивіди засвідчують повагу до недоторканності та закритості певних зон, або, в інших випадках, свідомо долучають учасників до приватної зони. Тобто самі по собі кордони не існують, а відновлюються, та раз за разом конструюються соціальними акторами. Поняття дистанції є проявом символічних меж. Найбільш широке розповсюдження отримала кла-

сифікація соціальних дистанцій, запропонована Е. Холлом, яка змістовно характеризує типи стосунків, що прийнятні в зазначених зонах. Так, є інтимна дистанція (до 0,5 м), міжособистісна для бесід та спілкування з друзями (0,5 – 1,2 м), соціальна дистанція для формальних та ділових стосунків (1,2-3,7 м), а також публічна дистанція (3-7 м), що вже виходить за межі приватності як зони [11].

На думку Зіммеля, проявом соціальної дистанції є індивідуальний стиль поведінки, що є сукупністю образів, які індивід використовує для стримування спонтанних емоційних проявів, тобто стиль поведінки – це дистанція, яка створюється індивідом між його відчуттями, думками та їх вираженням на публіці [7]. Під стилем життя мають на увазі не лише стиль одягу, а насамперед організацію соціального простору навколо індивіда, як смислового центру його особистого простору. Саме в цій площині особливо наглядно можна спостерігати тип просторових стосунків суб'єкта з об'єктами (предметами, іншими людьми), який визначається через дистанцію між ними. Індивід організовує свій особистий простір так, що ми можемо фіксувати безпосередньо просторову віддаленість деяких об'єктів від індивіда (в тому числі від його сприйняття), що є символом відмінності в ставленні особистості до різних об'єктів. Людина, навіть в межах власної сім'ї та будинку, може наближати до себе одних членів та віддалятися від інших (те саме стосується й об'єктів власності). На основі поняття дистанції приватність структурується, тобто внутрішньо розділяється на додаткові зони, доступ до яких мають різні об'єкти та суб'єкти.

Близьким до поняття дистанції є поняття чужинця, яке розглядає Зіммель у своєму однойменному есе. Так, чужинець, потрапляючи у певну групу, може, з часом, повністю соціалізуватися та адаптуватися в ній, але в уявленні інших він ще довгий час буде оцінюватися з позиції того, що він «прийшов» до них з іншого місця. Ця дистанція переносить на сьогоденне ставлення до чужинця факт його вчорашнього приходу [14]. Ця дистанція може зберігатися певний час, слугуючи меті консолідації та самоусвідомлення групою самої себе, оскільки присутність іншого, не такого як «ми», підкреслює унікальність та цілісність цього утворення.

Одним з важливих аспектів розуміння дистанції, як зазначає Філіппов, розглядаючи роботи Зіммеля, є запахи [10]. Це специфічна атмосфера фізіологічного походження, яка оточує кожну людину, за певної концентрації скоріше служить для відштовхування людей, ніж для їх зближення. Тому для налагодження соціальних зв'язків на близьких дистанціях велику роль грають парфуми, що маскують неприємні запахи та створюють нейтрально приємну атмосферу, що буде комфортна кожному.

Дистанція передбачає наявність певного

умовного кордону на відстані від індивіда, що створює навколо нього комфортний приватний простір. Гофман, продовжуючи тему дистанції та вторгнення на приватну територію «Я», виводить поняття «ввічливої неувagi» («civil inattention»). В першу чергу це поняття є актуальним в умовах тісної взаємодії великої кількості людей на обмеженій території міста. Так, мова йде про взаємодію, яка передбачає, що одна людина бачить іншу та дає їй це зрозуміти, але ввічливо не помічає якихось нестандартних її дій, фізичних вад або незручних ситуацій. Подібна «гра» дає можливість для створення невидимих та тимчасових кордонів, що оберігають приватність у публічному місці [13].

Руйнування кордонів приватного. Існує певна різниця між свідомим відкриттям кордонів приватного за обопільною згодою та випадковим вторгненням в особисте життя. У першому випадку для всіх учасників особисте, що обговорювалося, залишається закритим, приватним, посвячені починають оберігати спільну таємницю, або посвячують у неї третіх осіб лише за умови секретності та без відома інших учасників. Подібна логіка діє і при віртуальному спілкуванні з обмеженим колом осіб засобами особистих повідомлень чи бесід. Тобто ключовими особливостями подібної зміни кордонів є вибір учасників, погодження на участь зі сторони учасників та те, що обговорена інформація для учасників має залишатися таємницею – закритою та приватною доти, доки хтось з учасників не впустисть в особисте коло когось ще. Випадкове втручання у чужу приватність таких обмежень не передбачає. Те, що інші почули, стало для них елементом публічного, яким можна при потребі вільно розпоряджатися. Проте, випадково почуте приватне, зазвичай, не має для «непосвячених» жодної цінності, а отже, залишається захищеним внаслідок своєї анонімності. Загалом у випадках ситуативного та обмеженого посвячення у приватне зміщення кордонів не має систематичного характеру та не впливає на функціонування системи соціальних зв'язків, адже не отримує широкого розповсюдження.

Зовсім інша ситуація виникає, коли індивід виставляє особисту інформацію на загальний огляд через канали масової комунікації, роблячи її відкритою, тобто повністю публічною. В цьому разі індивід (або третя особа) руйнує кордон приватного навколо висвітленої теми. Але йдеться вже не про обмежене коло посвячених осіб, а про велику кількість допущених у сферу приватного. Відбувається опублічення приват-

ного, що вступає в протиріччя з існуючою нормою встановлення кордонів приватного. Коли інформація особистого характеру (що має пряме посилення на конкретну особу) поступає у канали масової комунікації, вже не йдеться про долучення тих, хто сприймає цю інформацію, до особистого простору, адже ця інформація, потрапляючи у систему публічної комунікації, стає публічною.

Продовжуючи тему приватного, в Етціоні ми знаходимо застереження щодо того, що сучасне суспільство переживає, скоріше, надлишок, ніж брак приватності. Він має на увазі ту інформацію, що збирається державними та комерційними установами про людину. Етціоні зазначає, що право суспільства знати, накопичувати та використовувати особисту інформацію про своїх членів перевищує право окремих особистостей на приватність. Тобто, навіть прагнучи цілеспрямовано зберегти особисту інформацію про себе, сучасна людина з метою ефективного функціонування та життєдіяльності в межах суспільства вимушена довіряти інформацію про себе різноманітним установам: від медичних, освітніх до комерційних. Єдина сфера, в якій, на думку Етціоні, приватність недостатня – це медична [12].

Висновки. Поняття кордонів приватності, як і сам цей феномен, складно піддається дослідженню, хоча воно є можливим на основі фіксації реальних проявів переходу закритого у відкриту зону.

Проведений аналіз дав можливість здійснити первинну концептуалізацію поняття «кордони приватності», в ході якої виділено різні їх типи. Зокрема, зафіксовано існування матеріальних, що фізично обмежують сприйняття та перетинання, і символічних кордонів. Причому виявляється, що останні відмежовують приватність навіть сильніше за матеріальні кордони, оскільки внутрішньо обмежують дії індивідів по перетинанню кордонів. В свою чергу, соціально сконструйовані кордони можна поділити на всезагальні, що втілені в нормах та правилах, які є спільними для членів суспільства та слугують базисом для міжособистісного спілкування та розуміння меж особистісного, а також кордони, що встановлюються індивідами у процесі міжособистісної комунікації. Ці кордони, в багатьох рисах, повторюють загальні, але є свого роду ситуативною адаптацією норм до ситуацій взаємодії, допускаючи перетинання загальноприйнятих кордонів приватного на рівні міжособистісної комунікації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андрієвська Ю.Д. Приватність як складова соціальної реальності сутність, функції та генеза/ Ю.Д. Андрієвська // Соц. виміри суспільства. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2012. – Вип. № 4 (15). – С. 143-155.
2. Андриевская Ю.Д. Интимность как свойство социокультурного феномена приватности / Ю.Д. Андриевская // Социол. альманах. – Мн.: Беларуская навука, 2014. – Вип. № 5. – С. 287-296.

3. Андрієвська Ю.Д. Континуум приватність-публічність: взаємодія та протистояння / Ю.Д. Андрієвська // Соц. виміри суспільства. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2014. – Вип. № 6 (17). – С. 93-105.
4. Арендт Х. Становище людини / Х. Арендт; [переклад з англ. М. Зубицька]. – Л.: Літопис, 1999. – 256 с.
5. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство / Ю. Габермас; [переклад з нім. Анатолій Онішко]. – Л.: Літопис, 2000. – 319 с.
6. Здравомыслова Е. Создание приватности как сферы заботы, любви и наемного труда / Е. Здравомыслова, А. Роткирх, А. Темкина // Новый быт в современной России: гендерные исследования повседневности: Коллективная монография. – СПб., 2009. – С. 7-20.
7. Зиммель Г. Философия денег / Георг Зиммель // Теория общества: Фундаментальные проблемы: Сборник [пер. с нем., англ. / под ред. А.Ф.Филиппова; вступ. ст., сост. А.Ф.Филиппова]. – М.: КАНОН-пресс-Ц: Кучково поле, 1999. – С. 125-154.
8. Толстой Н.И. Граница // Славянские древности. Этнолингвистический словарь / под ред. Н.И. Толстого: в 5 т. – Т. 1. – М.: Междунар. отношени, 1995. – С. 537-540.
9. Сохань Л.В. Приватне життя особистості / Л.В. Сохань, Р.А. Ануфрієва // Українське суспільство на порозі третього тисячоліття. – К.: [Ін-т соціології НАН України], 1999. – С. 268-286.
10. Филиппов А.Ф. Социология пространства: общий замысел и классическая разработка проблемы [Текст] / А.Ф. Филиппов // Логос. – 2000. – № 2 (23). – С. 113-151.
11. Edward T. Hall. Silent language / Edward Twitchell Hall. – USA, Garden City, N.Y.: Doubleday, 1959. – 240p.
12. Etzioni A. The Limits of Privacy / Etzioni Amitai. – USA, N.Y.: Basic Books, 1999. – 280 p.
13. Goffman E. Behavior in Public Places: Notes on the Social Organization of Gatherings / Erving Goffman. – USA, N.Y.: Free Press, 1963. – 248 p.
14. Simmel G. The sociological significance of the stranger. / Georg Simmel; [Trans. by A. Small] // Introduction to the science of sociology / Ed. by R. Park, E. Burgess. – USA, Chicago: The University of Chicago Press, 1972. – P. 322-327.

Стаття надійшла до редакції 21.07.2014

REFERENCES:

1. *Andrievska YU. D.* Privatnist yak skladova sotsialnoi realnosti: sutnist, funktsii ta geneza (Privacy as a part of social reality: essence, functions and genesis). *Sotsialni vimiri suspilstva*. Kiev, 2012. №4 (15). p. 143-155.
2. *Andrievska YU. D.* Intimnost kak svoystvo sotsiokulturnogo fenomena privatnosti (Intimacy as a property of social and cultural phenomenon of privacy). *Sotsiologicheskii almanah*. Minsk, 2014. №5. p. 287-296
3. *Andrievska YU. D.* Kontinuum privatnist-publichnist: vzaemodiya ta protistoyannya (Continuum privacy-publicity: cooperation and confrontation). *Sotsialni vimiri suspilstva*. Kiev, 2014. №6 (17). p. 93-105.
4. *Arendt H.* Stanovische lyudini (The position of the person). Lviv, 1999. 256 p.
5. *Gabermas Yu.* Strukturni peretvorenniya u sferi vidkритosti: doslidzhennya kategorii gromadyanske suspilstvo (Structural transformations in the sphere of openness: a study of civil society) . Lviv, 2000. 319 p.
6. *Zdravomyslova E., Rotkirh A., Temkina A.* Sozdanie privatnosti kak sfery zaboty, lyubvi i naemnogo truda (Creation of privacy as spheres of care, love and wage labour). *Novyy byt v sovremennoy Rossii: gendernye issledovaniya povsednevnosti: Kollektivnaya monografiya*. St. Petersburg, 2009. p. 7-20.
7. *Zimmel G.* Filosofiya deneg (Philosophy of money). *Teoriya obschestva: Fundamentalnye problemy: Sbornik*. Moscow, 1999. p. 125-154.
8. *Tolstoy N.I.* Granitsa (Border). *Slavyanskije drevnosti. Etnolingvisticheskiy slovar*. Moscow, 1995, p. 537-540.
9. *Sohan L. V., Anufrieva R. A.* Privatne zhittya osobistosti (Privacy of the person). *Ukrainske suspilstvo na porozhi tretogo tisyacholittya*. Kiev, 1999. p. 268-286.
10. *Filippov, A. F.* Sotsiologiya prostranstva: obschiiy zamysel i klassicheskaya razrabotka problemy (Sociology of space: the total design and classic design of the problem). *Logos*. 2000. №2 (23). p. 113-151.
11. Edward T. Hall. Silent language. USA, Garden City ,N.Y.: Doubleday, 1959. 240 p.
12. Etzioni A. The Limits of Privacy. USA, N.Y.: Basic Books, 1999. 280 p.
13. Goffman E. Behavior in Public Places: Notes on the Social Organization of Gatherings. USA, N.Y.: Free Pres - 1963. 248 p.
14. Simmel G. The sociological significance of the stranger. Introduction to the science of sociology / Ed. by R. Park, E. Burgess. USA, Chicago: The University of Chicago Press, 1972. p. 322-327.

Андрієвська Юлія Дмитрівна – аспірант
Інститут соціології Національної академії наук України
Адреса: 01021, Київ, вул. Шовковична, 12
E-mail: jtamarisk@gmail.com

Andrievska Yuliia Dmytrivna – postgraduate
Institute of sociology of the National academy of sciences of Ukraine
Address: 12, Shovkovychna Str., Kyiv, 01021
E-mail: jtamarisk@gmail.com